

ความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล

บ้านมหาชัย (อนุภาคราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร

ICT Media Literacy for Secondary Student in Grade 9:

A Case Study of Banmahachai Municipality School, Samut Sakhon

ฤทัยรัตน์ สิริวัฒนรัตน์

Ruthairat Siriwattananarat

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Faculty of Science and Technology, Suansunandha Rajabhat University

รับบทความ (Received): 8 มกราคม 2562, แก้ไขบทความ (Revised): 5 กุมภาพันธ์ 2562, ยอมรับการตีพิมพ์ (Accepted): 1 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุภาคราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อไอซีที ดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Rating scale) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 120 คน จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-6 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.50 ใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้เวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 3-6 ชั่วโมง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับปานกลาง โดยมีข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง คือนักเรียนใช้อุปกรณ์เหล่านี้เพื่อเล่นเกมออนไลน์ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.86 และข้อความที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและความปลอดภัย ในการใช้อินเทอร์เน็ต ด้วยค่าเฉลี่ย 1.20 โดยเพศชายมีการใช้สื่อไอซีที เพื่อเข้าถึงเว็บไซต์ลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้ามต่าง ๆ ถึงร้อยละ 56.67 ส่วนเพศหญิงร้อยละ 65.83 จะใช้สื่อไอซีทีต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพื่อนแก้เหงา โดยการเข้าถึงสื่อที่ใช้พบปะพูดคุยกัน เช่น Facebook, Line เป็นต้น

คำสำคัญ: สื่อไอซีที, ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที, ความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

Abstract

The research on ICT media literacy for secondary students in grade 9: a case study of Banmahachai Municipality School, Samut Sakhon, aims to study media exposure and ICT literacy by employing a quantitative research method. The quantitative research tool was a 5-level rating scale that collected data from 120 participants. According to the survey, it is showed that the number of females was more than the number of males. Most families had monthly income of approximately 10,001 - 15,000 Baht, and consisted of 5 - 6 family members. The participants had overall GPA ranging from 2.00 - 2.50 and most of them used the Internet via mobile phones. Furthermore, most of them spent 3 - 6 hours surfing the internet. Moreover, the research reports that ICT literacy among the participants was at a medium level. It is appeared that the most popular comment students expressed is that they used these devices for playing online games with the average score of 4.86, while the least expressed comment is that they had fundamental knowledge about law and security for the use of the Internet with the average score of 1.20. It is found that 56.67% of males used ICT to access websites containing pornographic, gambling, violent, and taboo contents, while 65.83% of females used ICT for the access of social media such as Facebook, Line, etc.

Keyword: ICT media, ICT media literacy, Digital literacy

บทนำ

วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นแหล่งข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลก ทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิมในโลกแห่งความเป็นจริงสู่การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคดิจิทัลแห่งโลกเสมือนจริง (Virtual World) ก่อให้เกิดยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้คนจำนวนมากทั่วโลกมีการดำเนินชีวิตทั้งในสังคมของโลกแห่งความเป็นจริงและสังคมแห่งโลกเสมือนจริง ซึ่งผลจากความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารก่อให้เกิดนวัตกรรมทางสังคม คือ เครือข่ายสังคมใหม่หรือสังคมออนไลน์ (Online Community) หรือ สังคมเสมือน (Virtual Community) หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์ดังกล่าวเป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิกทุกคน

ทุกเพศสภาพ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติและศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพและทุกกลุ่มสังคมย่อยจากทั่วโลกเป็นผู้สื่อสารหรือเขียนเล่าเนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอ ที่สมาชิกเขียนและทำขึ้นเองหรือพบเจอจากสื่ออื่น ๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (กระทรวงวัฒนธรรม, 2558)

ถึงแม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะมีประโยชน์มากมาย เช่น นำไปใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า การเข้าสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเพื่อการบันเทิง แต่ก็มีโทษเช่นกันถ้าใช้อย่างไม่เหมาะสม โดยข้อมูลที่เผยแพร่มีทั้งข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือเป็นข้อมูลที่ละเมิดสิทธิผู้อื่น การหมิ่นสถาบัน รวมทั้งข้อมูลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมไทยในด้านต่าง ๆ หลากหลายประเด็น ซึ่งการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดการไตร่ตรอง การขาดความรับผิดชอบในการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ขาดซึ่งวุฒิภาวะจะทำให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมต่าง ๆ ได้โดยง่ายยิ่งขึ้น (กระทรวงวัฒนธรรม, 2558) ซึ่งสื่อออนไลน์เหล่านี้มีกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนและยากต่อการควบคุม

ดังนั้น การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของเด็กและเยาวชนให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์จากสื่อต่าง ๆ เบื้องต้นได้อย่าง จะเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และปกป้องเด็กและเยาวชนจากภัยร้ายที่แฝงมากับสื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ หรือการกระทำต่าง ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุสุราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยจึงได้รวบรวม บูรณาการ สังเคราะห์ วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

การรู้เท่าทันสื่อได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความที่หลากหลายและแตกต่างกัน โดยธรรมชาติแล้วการรู้เท่าทันเป็นเรื่องของวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในยุคนี้การรู้เท่าทันยังหมายรวมถึงความเข้าใจและความสามารถที่ถูกพัฒนามาอย่างสัมพันธ์กับเทคโนโลยีของสื่อใหม่และเทคโนโลยีของสื่อเก่า โดย Dictionary of Media Literacy ได้นิยามการรู้เท่าทันสื่อว่า เป็นทักษะการคิด

แบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อสามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน และช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัยเนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ (Art.s, 1997)

ส่วนบุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2539) ให้คำจำกัดความว่า ความรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการอนุมานความตื้นลึกหนาบางของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อมวลชนอย่างมีหลักการ ซึ่งจะช่วยป้องกันการตกเป็นเหยื่อให้สื่อมวลชนโดยไม่รู้ตัว และยังช่วยเป็นรากฐานที่ทะลอมให้สื่อมวลชนอยู่ในร่องในรอยตามความปรารถนาของผู้บริโภคสื่อมวลชนมากยิ่งขึ้น

ขณะที่ เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ (2540) กล่าวว่า ความรู้เท่าทันสื่อหมายถึงสถานะที่บุคคลเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดพินิจวิเคราะห์ในเรื่องกระบวนการสื่อสารมวลชน ที่ประกอบด้วยผู้ผลิตสื่อสถาบันหรือองค์กรสื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตสื่อกับอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองในระบบสังคมที่มีผลต่อกระบวนการผลิตสื่อ เนื้อหา รูปแบบหรือเนื้อความสื่อ การถ่ายทอดหรือเผยแพร่ ตลอดจนการสนับสนุนเนื้อหาหรือผลผลิตสื่อ

จากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความรู้เท่าทันสื่อหมายถึงความสามารถหรือทักษะของผู้รับสื่อในการตีความหมายของสารที่ส่งจากสื่อมวลชนด้วยการคิดใคร่ครวญวิเคราะห์ถึงกระบวนการของสื่อมวลชนอย่างมีหลักการ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของสื่อมวลชนโดยไม่รู้ตัว

ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไอซีที

ศรีดา ตันตะอติพานิช (2555) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีว่า คือ การที่เราไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง แต่สามารถคิด วิเคราะห์ สงสัย และรู้จักตั้งคำถาม เป็นต้นว่าจริงหรือไม่จริง ใครเป็นคนให้ข้อมูล เขาต้องการ สื่อสารอะไร มีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่ ต้องการสื่อสารให้ใคร ใครได้ประโยชน์ ผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการสารสนเทศ ในการสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ จากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินดารัตน์ บวรบริหาร (2548) ทำการวิจัยในระดับวิทยานิพนธ์เรื่อง ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปลายในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากความเสี่ยงนั้นหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสาม นอกจากนี้ยัง

มุ่งที่จะตอบคำถามว่าปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมประชากร และปัจจัยด้านลักษณะการใช้ อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวหรือไม่อย่างไร โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจาก แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด และการสนทนากลุ่ม ผลจากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ตในระดับต่ำ ประเมินว่าอินเทอร์เน็ตมีความเสี่ยงในระดับสูง และมีพฤติกรรมการป้องกันตัวเอง โดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสามพบว่าความรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ความรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันตัวอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้ เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตสูงกว่า คือผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันตัวต่ำกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ตต่ำกว่า คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันตัวสูงกว่า นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยทางด้านลักษณะ ทางสังคม ประชากรและลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ตอันได้แก่ เกรดเฉลี่ยรายได้ของครอบครัว ระดับ การศึกษาของ ผู้ปกครอง ระยะเวลา และประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับความ รู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ต ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยงคือ เพศ ระยะเวลา และ ประสบการณ์ 20 ในการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตัวเองคือ เพศ เกรดเฉลี่ย ระยะเวลา และ ประสบการณ์ในการใช้

มนต์ ขอเจริญ และณัฏฐ์สิริ สิริปัญญาธนกิจ (2559) ทำการวิจัยเรื่องการรู้เท่าทันการสื่อสาร ยุคดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ พฤติกรรมการสื่อสารกับระดับความรู้เท่าทันการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการสื่อสารด้านการเปิดรับสื่อเว็บไซต์ค่อนข้างบ่อย รวมทั้งเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้ ไลน์ (Line) มากที่สุด ตามมาด้วย เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) กูเกิล (Google) และ อินสตาแกรม (Instagram) ในส่วนของสื่อดั้งเดิม กลุ่มตัวอย่างยังเปิดรับโทรทัศน์เกือบทุกวัน รองลงมาคือ อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ และติดตามนิตยสารบอปปานกลาง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อดั้งเดิม และสื่อใหม่เพื่อติดตามเหตุการณ์ข่าวสารต่าง ๆ และเพื่อความบันเทิงผ่อนคลาย โดยเฉพาะสื่อใหม่ จะถูกใช้เพื่อการสื่อสารพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์บ่อย ระดับการรู้เท่าทันการสื่อสาร ส่วนใหญ่ อยู่ในกลุ่มระดับปานกลาง ร้อยละ 54.5 รองลงมาเป็นกลุ่มระดับต่ำ ร้อยละ 30.75 และกลุ่มระดับสูง เพียงร้อยละ 14.75 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าระดับการรู้เท่าทันการสื่อสารแตกต่างกัน ไปตามลักษณะประชากรและพฤติกรรมการสื่อสาร ปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน นั่นคือแตกต่างกันด้านอายุที่กลุ่ม ผู้มีอายุมากกว่ามักมีระดับการรู้เท่าทันมากกว่า แต่ก็ไม่เป็นแบบแผนที่

สอดคล้องกันทุกกลุ่ม ส่วนสมมุติฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารปรากฏว่า มีความแตกต่างกับระดับการรู้เท่าทันการสื่อสารบางส่วน แต่ก็ไม่เป็นในทิศทางที่สอดคล้องกัน จึงไม่สามารถสรุปเป็นแบบแผนที่ชัดเจนได้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุกุลราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 170 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุกุลราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 120 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973: 727)

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$n = \frac{170}{1+170(0.05)^2}$$

$$n = 120$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ คลาดคลาตเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบแผนการการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที

2.1.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที ในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เท่าทันสื่อไอซีที

3) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีที แบบวัดความคิดเห็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1932) พร้อมคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความรู้เท่าทันสื่อไอซีที

2.2 วิธีการหาคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีที

2.2.1 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีที ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาการเด็ก จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อไอซีที จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน เพื่อหาความตรงของประเด็นคำถามต่อไป (สุวิมล ติรภานันท์, 2557)

2.2.2 วิเคราะห์ค่าความตรงของแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

+ 1 แน่ใจว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้มีความตรงตามเนื้อหา

0 ไม่แน่ใจว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้มีความตรงตามเนื้อหา

- 1 แน่ใจว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้ไม่มีความตรงตามเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และแปลผลระดับคะแนนค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 117) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

ระดับ IOC มีค่าระหว่าง .50 ถึง 1 การแปลผลหมายความว่ามีความสอดคล้องระหว่างประเด็นความรู้เท่าทันสื่อกับข้อคำถาม ในระดับที่น่าพอใจไปใช้ได้

ระดับ IOC มีค่าระหว่าง -1 ถึง .49 การแปลผลหมายความว่ามีความสอดคล้องระหว่างประเด็นความรู้เท่าทันสื่อกับข้อคำถามในระดับต่ำยังไม่สามารถนำผลไปใช้ได้ อาจต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุง

ผู้วิจัยนำคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณดัชนีความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum R$	หมายถึง คะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

2.2.3 ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่ได้รับตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เกณฑ์การคัดเลือก คือ $IOC \geq 0.5$ ขึ้นไป ส่วนข้อที่ไม่ถึง เกณฑ์ให้แก้ไข ปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่า เท่ากับ 0.92

2.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีไปสำรวจกับนักเรียนที่ไม่ใช่ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ข้อคำถามเป็นแบบคำถามเชิงนิมิตและเชิงนิเสธ โดยกำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในช่องต่าง ๆ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 120 ชุด
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีที ครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีของผู้ตอบ แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไป หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

3.2 การแปลผลของความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1981, p. 82)

มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน

4.1.1 หาค่าเฉลี่ยคำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, น. 102)

4.1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนน คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 102)

4.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความรู้เท่าทันสื่อไอซีที โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, น. 96)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุกุลราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร” เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 120 คน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แบ่งผลการวิเคราะห์ความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากร

ลักษณะประชากรในส่วนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1) เพศ 2) เกรดเฉลี่ย 3) รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 4) จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5) อุปกรณ์ไอซีทีที่ใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้บ่อยที่สุด 6) ระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์เฉลี่ยต่อวัน 7) เว็บไซต์ที่นักเรียนเข้าใช้ มีรายละเอียดดังนี้

1) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และส่วนที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

2) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกรดเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ย 2.00 - 2.50 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาไม่น้อยกว่า 2.00 จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 39.17 ถัดไปมีเกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.17 ถัดไปมีเกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.99

3) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ครอบครัวเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,001-15,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ถัดไปมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 25.83 ส่วนที่เหลือมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 15,001-30,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17

4) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-6 คน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.17 รองลงมาจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.83 ถัดไปมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว มากกว่า 6 คน ขึ้นไป จำนวน 59 คนคิดเป็นร้อยละ 49.17 และส่วนที่เหลือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว น้อยกว่า 3 คน จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 4.17

5) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอุปกรณ์ไอซีทีที่ใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ใช้บ่อยที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ใช้อุปกรณ์ไอซีทีมากที่สุด ประเภทโทรศัพท์มือถือ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 88.33 รองลงมาคือคอมพิวเตอร์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และส่วนที่เหลือคือ แท็บเล็ต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 โดยอุปกรณ์ไอซีทีประเภทอื่น ๆ ไม่มีกลุ่มตัวอย่างคนใดใช้งาน

6) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์เฉลี่ยต่อวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ 3 - 6 ชั่วโมง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา มีระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ 1-3 ชั่วโมง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 ถัดไปมีระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ 6 - 9 ชั่วโมง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ถัดไปมีระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.17 และส่วนที่เหลือมีระยะเวลาที่ใช้อุปกรณ์ มากกว่า 9 ชั่วโมง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67

7) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเว็บไซต์ที่นักเรียนเข้าใช้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการใช้เว็บไซต์มากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.83 รองลงมาคือ ยูทูบ (YouTube) จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 ถัดไป คือ ไลน์ (Line) จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และส่วนที่เหลือเป็นเว็บไซต์อื่น ๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.67

ส่วนที่ 2 ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ แบ่งผลการวิเคราะห์ความรู้เท่าทันสื่อไอซีที ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีที

ประเด็น	ระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลชี้แนะ และตามไม่เท่าทันเทคโนโลยี	3.57	0.89	มาก
2. อุปกรณ์เหล่านี้เป็นแฟชั่นต้องมีเพื่อให้ทัดเทียมเพื่อน ๆ	4.11	0.83	มาก
3. อุปกรณ์ไอซีที ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพื่อนแก้เหงา	4.52	0.10	มากที่สุด
4. ใช้อุปกรณ์ไอซีที ต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อการศึกษาเรียนรู้เท่านั้น	2.89	0.27	ปานกลาง
5. ใช้อุปกรณ์ไอซีที ต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงใจมากกว่าการเรียนรู้	4.58	0.66	มากที่สุด
6. เคยใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้เพื่อเข้าถึง เว็บไซต์ลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้ามต่าง ๆ	1.88	0.14	น้อย
7. เคยใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้ตั้งกระทู้ที่เกี่ยวกับการลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้ามต่าง ๆ	1.26	0.43	น้อยที่สุด
8. เคยนำภาพที่สร้างความเสื่อมเสีย เสียหาย ที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย โดยภาพนั้นมาจากการตัดต่อแล้วนำไปโพสต์ไว้ตามเว็บบอร์ดต่าง ๆ	3.12	0.66	ปานกลาง
9. เมื่อใช้อุปกรณ์เหล่านี้อ่านเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์ต่าง ๆ เคยสงสัยและตั้งคำถาม ว่าใครเป็นคนเขียนข้อมูลบนเว็บไซต์ ผู้เขียนกระทู้มีจุดประสงค์อะไร	2.44	0.61	น้อย
10. เชื่อเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์แรกที่ค้นเจอ	3.46	0.69	ปานกลาง

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีที (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
11. มีการอ่านบททวนและทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่อ่านจากเว็บไซต์และการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ	2.97	0.26	ปานกลาง
12. นักเรียนเคยโพสต์ ข้อมูลส่วนตัว เช่น หมายเลขโทรศัพท์ รูปภาพที่อยู่ที่บ้าน บัตรประจำตัว รหัสบัตรต่าง ๆ ทั้งของตัวเองและของพ่อแม่ บนเว็บไซต์	1.69	0.54	น้อย
13. นักเรียนเคยนัดพบกับเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต	2.02	0.23	น้อย
14. นักเรียนเคยตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	2.21	0.34	น้อย
15. นักเรียนใช้อุปกรณ์เหล่านี้เพื่อเล่นเกมออนไลน์	4.86	0.38	มากที่สุด
16. นักเรียนเคยคัดลอก ภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์ เอกสารต่าง ๆ โดยไม่ให้เครดิตเจ้าของผลงาน หรือแอบอ้างว่าเป็นผลงานของตน	2.08	0.44	น้อย
17. คิดว่าการคัดลอกภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์ เอกสารต่าง ๆ เป็นเรื่องปกติ	4.44	0.66	มาก
18. ไม่สนใจว่าสิ่งที่พบเห็นจากอุปกรณ์เหล่านี้จะถูกหรือผิด ถูกใจตนเองก็เพียงพอ	2.15	0.32	น้อย
19. นักเรียนมีความรู้กฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี	1.20	0.10	น้อยที่สุด
20. มีผู้ที่ให้คำปรึกษาเพื่อการใช้งานอุปกรณ์เหล่านี้ในการเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย	3.19	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีระดับการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายข้อคำถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ นักเรียนใช้อุปกรณ์เหล่านี้เพื่อเล่นเกมออนไลน์ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.86 รองลงมาเป็นใช้อุปกรณ์ ไอซีทีต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงใจมากกว่าการศึกษาเรียนรู้ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.58 และข้อสุดท้ายคิดว่าอุปกรณ์ไอซีที ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพื่อนแท้ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.52 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับมาก ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นระดับมากเป็นอันดับหนึ่งคือ การคัดลอก ภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์ เอกสารต่าง ๆ เป็นเรื่องปกติ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมาเป็นอุปกรณ์เหล่านี้เป็นแฟชั่นต้องมีเพื่อให้ทัดเทียมเพื่อน ๆ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.11 และสุดท้ายเป็นผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลชี้แนะ และตามไม่เท่าทันเทคโนโลยี ด้วยค่าเฉลี่ย 3.57

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับปานกลาง ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นระดับมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เชื่อเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์แรกที่ค้นเจอ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.46 รองลงมาเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาเพื่อการใช้งานอุปกรณ์เหล่านี้ในการเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัย ด้วยค่าเฉลี่ย 3.19 ถัดไปเป็นคำแนะนำภาพที่สร้างความเสื่อมเสียเสียหาย ที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย โดยภาพนั้นมาจากการตัดต่อ แล้วนำไปโพสต์ไว้ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.12 ถัดไปเป็นผู้ที่อ่านบททวนและทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่อ่านจากเว็บไซต์ และการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ ด้วยค่าเฉลี่ย 2.97 และสุดท้ายเป็นใช้อุปกรณ์ไอซีที เหล่านี้เพื่อการศึกษาเรียนรู้เท่านั้น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.89

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับน้อย ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นระดับมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เมื่อใช้อุปกรณ์เหล่านี้อ่านเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์ เคยสงสัยและตั้งคำถามว่าใครเป็นคนเขียนข้อมูลบนเว็บไซต์ ผู้เขียนกระทู้มีจุดประสงค์อะไร ด้วยค่าเฉลี่ย 2.44

รองลงมาเป็นไม่สนใจว่าสิ่งที่พบเห็นจากอุปกรณ์เหล่านี้จะถูกหรือผิด ถูกใจตนเองก็เพียงพอ ด้วยค่าเฉลี่ย 2.15 และถัดไปเป็นนักเรียนเคยคัดลอก ภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์ เอกสารต่าง ๆ โดยไม่ให้เครดิตเจ้าของผลงาน หรือแอบอ้างว่าเป็นผลงานของตน ด้วยค่าเฉลี่ย 2.08 ถัดไปเป็นนักเรียนเคยนัดพบกับเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต ด้วยค่าเฉลี่ย 2.02 ถัดไปเป็นผู้ใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้เพื่อเข้าถึง เว็บไซต์ลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้าม ด้วยค่าเฉลี่ย 1.88 และสุดท้ายเป็น นักเรียน

เคย์โพสต์ ข้อมูลส่วนตัว เช่น หมายเลขโทรศัพท์ รูปถ่าย ที่อยู่ที่บ้าน บัตรประจำตัว รหัสบัตรต่าง ๆ ทั้งของตัวเองและของพ่อแม่ บนเว็บไซต์ หรือแจกผู้อื่น บนอินเทอร์เน็ต ด้วยค่าเฉลี่ย 1.69

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับน้อยที่สุด ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นระดับมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เคยใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้ตั้งกระทู้ที่เกี่ยวกับการลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้าม ด้วยค่าเฉลี่ย 1.26 และถัดไปเป็นนักเรียนมีความรู้กฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี ด้วยค่าเฉลี่ย 1.20

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อไอซีทีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุสุราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านมหาชัย (อนุสุราษฎร์) จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 120 คน โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Deceptive Statistic) มาอธิบายผล ซึ่งพบผลดังนี้

ระดับการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามข้อคำถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับมากที่สุด โดยมีข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง คือนักเรียนใช้อุปกรณ์เหล่านี้เพื่อเล่นเกมออนไลน์ ด้วยค่าเฉลี่ย 4.86 กลุ่มตัวอย่างมีการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับมาก ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง คือ อุปกรณ์ไอซีที คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ เหล่านี้เป็นเพื่อนแท้ของเรา ด้วยค่าเฉลี่ย 4.44 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับปานกลาง ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่ง คือ เชื่อเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์แรกที่ค้นเจอ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.46 กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับน้อย ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่งคือ คิดว่าการคัดลอก ภาพยนตร์ เพลง ซอฟต์แวร์ เอกสาร เป็นเรื่องปกติ ด้วยค่าเฉลี่ย 2.44 กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นด้านการรู้เท่าทันสื่อไอซีทีในระดับน้อยที่สุด ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับหนึ่งคือ เคยใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้ตั้งกระทู้ที่เกี่ยวกับการลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้าม ด้วยค่าเฉลี่ย 1.26 และข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความรู้กฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี ด้วยค่าเฉลี่ย 1.20

จากผลการศึกษาพบประเด็นสำคัญหลายประเด็น ดังนี้ ในเรื่องการใช้แท็บเล็ตไอซีที นั้นพบว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างใช้อุปกรณ์ไอซีทีเพื่อเล่นเกมออนไลน์และใช้เป็นเพื่อแก้เหงา แม้ว่า ผลการแสดงความคิดเห็นด้านการใช้อุปกรณ์ไอซีทีเหล่านี้ตั้งกระทู้ที่เกี่ยวกับการลามกอนาจาร การพนัน ความรุนแรง ลัทธิต้องห้าม และมีความรู้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับน้อยซึ่งเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ง่าย นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง สามารถใช้อุปกรณ์ไอซีทีได้อย่างชำนาญ แต่เลือกที่จะนำไปใช้เพื่อความบันเทิงมากกว่า เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของจินดารัตน์ บวรบริหาร (2548) ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แท็บเล็ตอินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมป้องกันตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่ใช้แท็บเล็ตอินเทอร์เน็ตสูงกว่า คือผู้ที่มามีพฤติกรรมป้องกันตัวสูงกว่า ในขณะที่ผู้ที่ใช้ต่ำกว่า จะมีพฤติกรรมป้องกันตัวต่ำกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถพร กรวิไล (2545) ที่พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการใช้แท็บเล็ตมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคม ประชากร และลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ต อันได้แก่ เกรดเฉลี่ย รายได้ครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะเวลา และประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการใช้แท็บเล็ตไอซีที ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้แท็บเล็ตและงานวิจัยของมนต์ ขจรเจริญ และณัฏฐ์สิริ สิริปัญญานิกิจ (2559) ที่กล่าวถึง การใช้แท็บเล็ตดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คนรุ่นใหม่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีแต่ขาดความรอบคอบหรือระวังในการใช้เทคโนโลยีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่ และระยะเวลา การใช้แท็บเล็ตไอซีทีส่วนใหญ่แต่ละวันไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยสื่อที่เปิดรับได้แก่ อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) ห้องแชท (Chatroom) เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) และเกม (Game) ในระดับสูงพอ กัน คือมากกว่า 3 ชั่วโมงขึ้นไป และเป็นการใช้เพื่อความบันเทิงเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดทั้งความตระหนักต่อการใช้แท็บเล็ตไอซีที และเกิดความสามารถรู้เท่าทันสื่อไอซีทีได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ความรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้จึงควรทำการวิจัยแบบทดลองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้เท่าทันสื่อให้แก่เด็กและเยาวชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). พระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2558. **บทวิเคราะห์งานวิจัยสถานการณ์เด็กติดเกม. (2556).** สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.healthygamer.net/sites/default/files/scribd/bthwiekhraaahsthaankaaredktidekm_2556.pdf
- กิตติมา สุรสุนธิ. (2533). **ความรู้ทางการสื่อสาร.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินดารัตน์ บรรบริหาร (2548). **การรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมการป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการจัดการสื่อสารแบบบูรณาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ. (2546). **โครงการวิจัยระยะยาวในเด็กไทย.** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2558. เข้าถึงได้จาก pctc.damus.in.th/.../104_20120829202740_21_ฤาอนาคตเด็กไทยจะแคะแสร้ง.pdf
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2556). **บทวิเคราะห์งานวิจัยสถานการณ์เด็กติดเกม.** สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก http://www.healthygamer.net/sites/default/files/scribd/bthwiekhraaahsthaankaaredktidekm_2556.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนต์ ขอเจริญ และณัฏฐ์สิริสุข สิริปัญญาธนกิจจังหวัด. (2559). **การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต. 10(2), 205 – 230.**
- ศรีดา ตันทะอธิพานิช. (2555). **รู้ทันสื่อ ICT. มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย.** กรุงเทพฯ: บริษัท เอเชีย แปซิฟิก ออฟเซต จำกัด.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2557). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ.** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). **อัตราการพึงวิทยุ-ชมโทรทัศน์.** สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries08.html>
- อรรถพร กรวิไล. (2545). **รายงานวิจัยเรื่อง ความรู้เท่าทันสื่อในการเปิดรายงานผลการสำรวจประชาคมติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

อุษา ปักกิ่งส์. (2559). **ย้อนหลัง 10 ปี วิจัยสื่อกับเด็ก**. คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2558. เข้าถึงได้จาก
www.eng.kidsradioclub.or.th/Images/News/2013/nw-2013-09-13-2-1.pdf

Art, S. and Ellen M. (1997). **Dictionary of Media Literacy**. Westport, CT: Greenwood Press.

Atkin, C. (1973). **Instrumental utilities and information seeking in new models for
Mass Communication research**, ed. Peter Clarke, Sage Annual Reviews of
Communication Research, Vo1.2. Beverly Hills: Sage, 205- 242.

Best, J. W. (1981). **Research in Education**. 3 rd ed. Englewood cliffs, New Jersey: Prentice. Hall Inc.

Klapper, Joseph T. (1960). **The effects of mass communication**. New York : Free Press.

Likert, R.A. (1932, May). **Technique for the Measurement of Attitudes**, Arch
Psychological. 25(140), 1 – 55.

McCombs, M. E. and Becker, L. E. (1979). **Using mass communication theory**, Englewood
Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

ผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อสกุล

ดร.ฤทัยรัตน์ สิริวัฒนรัชต์

หน่วยงาน/สังกัด

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด

เลขที่ 1 ถนนอุทัยนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail:

Ruthairat.siri79@gmail.com